ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4893 — 13/26 ՄԱՐՏ 1902 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 16 ՉԻԼՀԻՃՃԷ 1319 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4893

Գրասենեաց հասցէ՝ Գալաթիա, Նորատունկեան Խան

Նամակ կամ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՌԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

ԳԻՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ցեղագ. եւ գեղաւանութեան համար տարեկան	140	ղրշ.
» » » » վեցամսեայ	70	»
» » » » եռամսեայ	40	»
Տարագ. երկրագնեաց համար տարեկան	40	ոսկի
» » » » վեցամսեայ	20	»

Գրասենեաց փոխարէն փոստաշուկայի գիրքերուն, 115 դրուշի փոխարէն 100 դրուշի հարկաւոր է։

Ցեղագրական գրքերուն ծախքը բաժանորդաց կը վճարուի։

Տեսակցութեան համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ԱՋ ՈՒ ԶԱԽ

«ԱՆՇԱՐԺ ԿԱԼՈՒԱԾ» ՄԸՆ Ա.Լ.

«Բերնիդ պատառը մի՛ձգեր, ա-նոր շուքէն խարուելով...»

Գրուսոյի Առաջ որդ Աշխարհի Սրբազան հրաժարած ըլլալով Պարիզաբարոյի տանջարժ կալուածներուն վրայ հոս մնացեալ ալ ունենալու, — ինչպէս պիտի ըսէր լուսահոգի Պարոնեան։ Մեռայն թէ, խնդիրը սա է որ Պարիզաբարոյը գոհ պիտի մնա՞յ այդ յանձնումէն։ Ամէն ծնած ազգ անպատճառ ուրախութիւն չէ՛ որ կ'ուրթէ իր ծնողքէն։ Պարիզաբարոյի համար ալ ամէն անշարժ կալուածի բարիք մը չէ՛ որ կը նկատուի։ Կ'ըսբռնեմ թէ տարին սակայն 100—150 ոսկի հասոյթ բերող ասուն մը, խանութ մը, խան մը, հաւլի, գրկարոյ ընդունի իր տանջարժ կալուածն, բայց տարեկան ծոյլ-ծախ գումար մը իրմէ ակնկալող եկեղեցական մը, — միշտ իր «տանջարժ կալուածն», — բնականաբար լաւ քիթ բերան մը ընել չպիտի տար իրեն։

Մանաւանդ որ, Աշխարհի Սրբազան միակը չէ տեսակին մէջ։ Պոլիս, տեղաւոր եպիսկոպոսներ, «տանջարժ կալուածներ», կը վխտան արդէն, նկատելով որ ո՛եւէ թաղի մը քարոզչութիւնը կարելի չէ իրագործ ալ մը նկատել իրենց համար։ Մէկ երկու տարի, շատ հեզ մէկ երկու տարի թափառած են գաւառի գաւառ, ու եկան լոյն բազմոց մը փռած են հոս, բազմոց մը զոր պղծեցնելու ալ բնաւ արժանութիւն չեն յայտներ։

Այս պայմաններուն մէջ բնական է որ Պարիզաբարոյին բարի եկար չպիտի ըսէր Աշխարհի եպիսկոպոսի հրաժարականին, ինչպէս որ ալ չէ՛ ըսած։ Գոնէ այդպէս կը գնդեն կարդ մը իրազեկ անձեր, հաւատալով թէ Եռան Ժողովոյ յանձնի կոյ նիստին մէջ խնդիր պիտի ըլլայ Պարոյրի Աշխարհի հրաժարականը, որ տարեկոյս չկայ թէ պիտի մերժուի, ինչպէս արդէն անպատասխանելիօրէն կը մերժուին նմանօրինակ պայմաններու մէջ արուած բոլոր առաջնորդական հրաժարականները։ Զմանամ սակայն ըսելու որ ոչ նուազ իրազեկ անձեր ալ իրենց կարդին կը հաւատան թէ Աշխարհի Սրբազան արդէն իսկ բեռերը կոպել կուտայ, նոյն իսկ զանակոսն ասներէն առաջ, Պոլսոյ քարտիսի փոյլի ձեղուելու համար։

* * *

Ինչ որ ալ ըլլայ այդ հրաժարականին ելքը, իրողութիւնը սա է որ Աշխարհի եպիսկոպոս թէ՛ չա՛ տանջուելու կերպով վարուեցաւ այս խնդրին մէջ։ Եթէ երբեք իր հրաժարականէն նոյն իսկ քանի մը օրեր առաջ տեղական թերթի մը մի ջոյլաս գանգատած չէլլար թէ Պրուսայի անտարբեր են իրենց Առաջնորդին... քսակին նկատմամբ, պիտի կարծէինք թէ անպատճառ լուրջ պատճառ մը ունի հրաժարելու համար։ Զոր օրինակ տարի գաւ մը կամ մարմնի յոռ ո՛ւ և է մէկ մասի վրայ գլուխ տուած պալար մը։ Բայց ինչպէս կը տեսնուի, խնդիրը այս ան դամ մարմնականէն ուելի նիւթական տարութեան մը չուրջը կը դառնայ։ սանկ քսակի ուժաբեկութիւն մը, նիկարութիւն մը՝ որուն համար Պրուսայի իր զուր իրենց համբաւաւոր ներմուկները կը յանձնարարեն։ Սրբազանը սակայն, հակառակ այդ ներմուկներուն համայնարոյժ հանգամանքին նկատմամբ համոզում գոյացուցած ըլլալուն, կ'տառակէ թէ իր քսակը տարտաքին դեկերէ ալի ներսէն գործածուելիք դեղերու պէտք ունի, այսինքն լեցուելու, բան մը որուն նկատմամբ Պրուսա զենեռը, բժիշկ կամ ոչ՝ կրնայ դիս հրաժարելով մը ինքզինքին բարոյական տանջարժ մը նկատեն։ Արդիւնք։ — հրաժարական։

Մինչեւ այդ հրաժարականը ամէն բան ազէկ է, բայց տարբ հոս, այդ հրաժարականին հետ է որ Աշխարհի Սրբազանի ընթացքը անհայրն հանգամանք մը կը ստանայ։ Որովհետեւ ինչ պիտի ըլլայ իր հրաժարելուն արդիւնքը։ Պրուսացիք բաւականին ուելի հաստատուն են և դժուար չէ գուշակել թէ պէտք եղած տանն պիտի նախընտրեն իրենց Առաջնորդին երբեմն բարով ընել։ քան թէ անգամ մը ընտրելէն ետ դուռնալ։ Այդ, եթէ այդ տեսակ բան մը դատահելու ըլլայ։ — բան մը որ շատ հաւանական է — ինչ պիտի ընէ Աշխարհի եպիսկոպոս Պոլսոյ մէջ։ Իր հիւանդութիւնը ուելի անդամանին պէս Փիլիքսական չէ որ Գանելքի ծառերուն տակ կազդուրուի։ հիւանդութիւնը քսակին վրան է, և Գանելքի ծառերուն տակ ալ թոշակակոր չոր տերեւներէ զատ ուրիշ բան չկայ՝ զոյն լեցնելու յորմամբ։

Ասուելի լաւ չէ՞ր ըլլար որ հանդարտաբար իր տեղը եթէ Պրուսայի իր քսակը շտարտարուելուն, գոնէ զինքը եպիսկոպոս ընէին, ինչ որ թէ շատ եւրոպական տարութիւն սպասելու իրաւունք մը կուտար իրենց։ Ու կը գտնուէին բարեսէր ու սատանատանջուած մարդիկ՝ որոնք կը փնտրային Աշխարհի Սրբազանին կարուստները դարմանել։ Առանց փ՛խարէն ի՞նչ կը յուսայ ձեռք անցնել Պոլսոյ մէջ։ Ըսի արդէն որ «տանջարժ կալուածն մը, — ուելի անտանջարժ «բան» մը, «փորձանք» մը — պիտի ըլլայ Պարիզաբարոյի գլխուն, ու թերեւս այդ պատճառաւ իսկ օրին մէկը տեղուի ընդունիլ Պրուսայիէն նուազ չտարբեր պաշտօն մը։ Վերջապէս ոչ ոք կը սիրէ եր կար տան ուելորդ «բան» մը, «փորձանք» մը ունենալ իր ուսերուն վրայ...

* * *

Հակառակ ըսուածներուն, Աշխարհի Սրբազան տակաւին ժամանակ ունի խորհելու։ Եթէ երբեք ներէր որ այդ տարիքի ազգիկ խորհուրդ մը ալ ես տայի իրեն, պիտի յանձնարարէի ընթերցումը Լաֆոնթէնի այն ծանօթ առակին՝ որուն բարոյականը արտագրած եմ յօդուածիս գլուխը...

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ԹՈՒԹԱՒԱՆՑ ԵՒ ԱԼԳՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Շար. երէկի թիւէն եւ վերջ)

Ալգոլոմոյնէրի թուին հետ եթէ թոքախաթ յանձխութիւնը համեմատելու լինինք, կը տեսնենք որ 1984 ալգոլոմոյնէրից 853ը թոքախաւոր են։ Ո՛ւմն համարձակ կարող ենք ասել որ այրոպանցուրեան ամենամեծ վտանգը թոքախացն է։

Գրոֆ. Լանգէրօ եզրակացուցած է։ «Թոքախաթն նպաստող առաջին մեծ պատճառը ալգոլոկանութիւնն է։ Ո՛ւմն անհրաժեշտ է այս սկզբունքն պատճառի վրայ ուշադրաձել։ Մեր քրտի դէմ կռիւ մղելը ջնջել չանալը, մի իւսապի է, որ զրկեցուս այս միջոցը ամէն տեղ գոյութիւն ունի, ընդհանրապէս։ ուելի հեշտ է այս ազգէն դէմ կռուիլ և մրցիլ, արգիլելով այն պատճառները, որոնք օրգանիզմը քայքայում են և հիւանդութեան ընդունակ մի վիճակի ենթարկում։

Հարուստներ ալգոլոկանութիւնը, նշանակում է, թոքախաւորների կէսից աւելին պակասցնել։ Ֆրանսիայում և Անգլիայում թոքախաթով պատահած մահերի թուերը եթէ համեմատելու լինինք, կը հաստատենք որ Անգլիան՝ իր խոնաւ, միգամած և ցուրտ կլիմայով տարեկան հազիւ 50 հազար թոքախաւորներ է կորցնում, մինչդեռ Ֆրանսիան՝ աւելի տաղաւաչ մի կլիմայով, ամէն տարի թոքախաթով 150 հազար մահ է տալիս Անգլիայի հետ համեմատաբար բնակչութեան վրայ։

Այս տեղին տարբերութիւնը՝ միայն թոքախաթ պատճառով 100,000 աւելի մահը՝ ի՞նչ բանի վերագրելու է։ Անգլիա ճանապարհորդած միջոցիս բանուորների մի քանի դասակարգերի մէջ։ Անգիրացու ամէն մի ճաշի ժամանակ ընդունած սրճանդի չափը և սնունդաբար արժէքը տեսնելով զարմացայ։ Նրանց սնունդաբերան հաշուեկշիռը հաստատել ցանկանալով կարողացայ քննել միլակ կազմով տասը անգլիացի հայրենադիր բանուորներ։ Միւնոյն քննութիւնը կատարեցի նաեւ 10 ֆրանսիացի հայրենադիր բանուորների վրայ։ Քննութիւններիս վիճակագրութիւնը՝ ցոյց է տալիս, որ Անգլիացիների մէջը միջոցով տարածուած տարբերի քանակութիւնը շատ աւելի մեծ է։

«Ուրեմն անգլիացի բանուորը աւելի լաւ սնունդ է առնում, Ֆրանսիացին անբաւական և վատ սնունդ ուտի, նա ալ fnlից է սպասում առուեսական ոյժ։ Վարձքերը դրեթէ նոյն են, բայց Անգլիայում ապրուստը տեղդեղաւելի կերպով նուազ թանդ է, որովհետեւ, գանձային օրէնքը դոյութեան համար տանջանահրաժեշտ եղող նիւթերի վրայ մաքս դնելուց զգուշացած է, մինչդեռ Ֆրանսիայում ընդհակառակն է։»

Բոլոր ազգերի մէջ Ֆրանսան առաջին տեղն է բանում թոքախաթ, ալգոլոկանութեան և մարդասպանութեան կողմից։ Այս տարի Լոնտոնում գումարուած թոքախաթի դէմ կռնգիսում պրոֆ. Բրուարդել մի ընդհանուր տեղեկագիր է ներկայացրած, որից քաղում ենք հետեւեալը։—Զանազան երկրներում թոքախաթով մահացողների մահաթիւը եթէ քննուի, նախ և առաջ կը տեսնուի որ 1880 թուականից սկսած եւրոպական բոլոր երկրներում, բացի Ունգարիայից, Ֆրանսիայից և Իտալիայից, թոքախաթով մահացողների թիւը պակասած է։ Մեր մեծ քաղաքների ազգաբնակութիւնը աչքի առաջ ունենալով կ'ասենք, որ Անգլիայում թոքախաթով մահացողների թիւը մի միլիոն բնակչի վրայ 440 վ պակասած է, Գերմանիայում 1015ով, մինչդեռ Ֆրանսիան 680 յաւելում ցոյց է տալիս։ Ունգարիան 297 և Իտալիան 145։

Գաւառներում թոքախաթով մահացողների թիւը ալգոլի սպառման հետ համեմատելով Պ. ա Լամբրէն ցոյց է տալիս, որ ուելի շատ ալգոլկանացած ազգերը նրանք են, որոնք ուելի լայն ծաւալով զոհեր են տալի թոքախաթին։

Մի երկրում ալգոլի սպառումը շատանում է, նոյն համեմատութեամբ էլ թոքախաթով մահացողների թիւը ուելանում է, այս մասին Պ. Բոդբանի կազմած վիճակագրութիւնը մեզի բերելով կը հաստատենք մեր ասածը։

Այս ցուցակում թոքախաթով մահացողները թիւը նշանակուած է 10,000 բնակչի վրայ, իսկ գործածուած ալգոլի քանակութիւնն է՝ մարդագլուխ տարեկան միջին չափով։—12.47 լիտր ալգոլ, 30ից 40 մահ։ 14.72 լիտր, 40 ից 50 մահ։ 15.21 լիտր, 50 ից 60 մահ, 16.82 լիտր, 60 ից 70 մահ, 17.17 լիտր։ 70 ից 80 մահ։ 17.80 լիտր, 80 ից 90 մահ։ 30.70 լիտր, 90 ից աւելի։

Ուրեմն երբոր մի տեղ մարդագլուխ տարեկան 12.47 լիտր ալգոլ է սպառուում 10,000 բնակչի վրայ, թոքախաթով մահացողների թիւը լինում է 30ից 40։ իսկ երբոր ալգոլի քանակութիւնը 30.70 լիտրի է բարձրանում, նոյն համեմատութեամբ էլ մահացողների թիւը 90ից աւելի է բարձրանում։ Թոքախաթի համար գումարուած յանձնաժողովը հետեւեալ եզրակացութիւնները ընդունած է։— Ալգոլկանութիւնը ծնունդ է առնում այն նախապատրաստից, որ ալգոլի վերագրում է զանազան ողջակիկ և ուժասաս յատկութիւններ։ Քիւրիքը ընդհակառակը ոգելից խմիչքների տեսակին է ցոյց տալիս։ Հիմնուելով այս անհերքելի իրողութեան վրայ, հաստատեց պաշտօնեաները կը կարողանային ուղղութիւն տալ բոլոր իրենց պաշտօնավարութեանց մէջ (գիւղաց, ճեմարան, տանտիրապետիս ցամաքային և ծովային բանակ և այլն)։ Հակալքոլիկ պրոպագանդա անելով, նախանկան, երկրագործակն։ բարձրագոյն և մասնագիտական կրթական ծրագիրների հետմամբ, որոնք լայն կերպով ընդհանրանալով իրեն տեսարաններ կը ծառայեն գործարանների, աշխատանոցների, արհեստանոցների, և այլի պատերին։»

Գրոֆ. Կէրոյ Բարիզի Պոժոնի հիւանդանոցի ելեւէջում թոքախաթ կոնտրգել միջոցների վրայ դասախօսելիս իր աշակերտներին ասում է։ «Այն կանանց՝ որ ես ցանկանում եմ նախապէս ձեզ ներշնչել և ուրիշներին իրատել, այն է բնաւ չգործածել ոգելից խմիչքներ։

«Ձեր առաջ չպիտի դադարիմ հարուստներուց այն տարօրինակ վճիռը՝ թէ ալգոլը ոյժ է տալիս։ ալգոլը մի միայն ՀԱՍԱԿԱՐ ազդեցութիւններ է ունեցած։ Ճիշդ է, որ զանազան պարագաներում, երբ որ թուրքը մի վարանցիկ գրգռութիւն յաւել բերելու վրայ է, ինչպէս այն հիւանդին, որի վրայ մի ծանր վերարուժական գործողութիւն է կատարուած, ալգոլ տալիս ենք։ Բայց երբոր իմանամ ենք թէ նա նիւթ գարմանող յատկութիւններ ունի, դրանից չէ հետեւում թէ նա միշտ օգտակար լինելու է և թէ նրա սովորական գործածութիւնից որ և է անպատեհութիւն երբեք յառաջ չի գար։ Ի՞նչ որ է, մեր նիւթին դառնալով, ասում է պրոֆէսէորը, ալգոլը թոքախաթ առաջ գալուն անարդակոյս նպաստում է։»

Ֆրանսայի փառքը կազմող պրոֆէսէորներից Դէրուվի, Բրուարդէլի և Լանգլուայի կարծիքները մէջ բերելով, ուզեցինք հաստատել, որ ալգոլկանութիւնը պատճառ է դառնում թոքախաթ, այս սարսափելի հիւանդութեան։ Ալգոլկանութեան այս աշխատանքը պէտք է բոլորի աչքին երեւի իբրեւ հասարակական մի մեծ վտանգ և անհրաժեշտ է փորձել ու մարդոց մտքի մէջ դրոշմել սա ճշմարտութիւնը՝ թէ այս ալեսորի մէջ միայն ժուժկալ ժողովուրդները առողջ կ'ապրին։

Մանկավարժական

ՈՒՂՂԱԿԻ ՄԵԹՈՏԸ

ԿԵՆԴԱՆԻ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԷՋ

(Ըստ Մ. Լոցէնպանեի)

«Մայրենի լեզուն է լեզուներուն մայրը»։
ԺԱՆ ՊՈԼ.

Ժ.Զ.

Մանկական մեթոդ։— Ընթերցանութեան հրահանգը՝ որ մեր մեթոդին կենդրոնն է, իր բոլոր արդիւնքները արտադրելու համար՝ կ'ենթադրէ որոշ թուով կանխագոյն, ճշգրիտ, հաստատուն, բնազդական ծանօթութիւններ, որոնց կարելի է դիմում ընել ամէն պարագայի մէջ։ կը կարծենք թէ տարին երկու դասարաններու մէջ կարելի է օգտակարապէս գործածել իրագիտական մեթոդ մը, օտար հնչիւնները ուղղակի ցուցադրելով իրապէս տեսնուած առարկաներուն, իսկապէս կատարուած գործողութիւններու հետ։ Շատ լուծումներ արուած են այս շահեկան փոքրիկ խնդրին վերաբերմամբ։ բոլոր այդ լուծումները բաւական լաւ են, քանի որ նիւթերու կարգը այս պարագային մէջ ալ երկրորդական է։ Ամենք կրնան խաղի նիւթ առլ ազգ՝ խաղակից ըլլալով միանգամայն, գտակերներու մասին բացատրութիւններ առլ անոնց (*) առարկաներ ցուցնել անոնց, եւն։ Մենք կ'առաջարկենք միայն այս արհամարհոտ ու գռեհկավա մանկավարժներուն որ երբեմն բարեհաճին այդ առարկաներն ու գործողութիւնները մասնի եւս պատկերացնել առլ իրենց խնամքին յանձնուած տղոց, ինչ որ ուելի հեշտ, ինչպէս նաեւ ուելի բեղմնաւոր է՝ քան իրատեսորէն ցուցնելն ու նիւթապէս կատարելը։

Արդարեւ, եթէ փափաքելի է որ բոլոր այս հրահանգներն ընծային իրենցմէ սպասուած բոլոր կարելի արդիւնքները, անհրաժեշտ է որ մասնաւոր բաժին մը յատկացուի յօգուտութեան վրայ հիմնուող գուշակումին։ Բանդի, ուելի հոգեն տյլուր, տեսակները ջնեռգիր կ'ուլայ ու կ'ընդմայ որ գաղափարը, յօգուտուած բառը վայրկենապէս արտակ չելու յատկութիւնն սատանալու համար, նոյն իսկ ամէն ծանած ուլայ կանխագոյն եղեւոյթի մը մէջ, որ կարեւոր ըսուլ թէ այդ բառը գաղափարին ներկայացուցիչն է։ որ, վերջապէս, այդ բառը ուլայ ա՛յն ձեւը՝ որուն ներքեւ վառ կը մնայ յիշողութեան մէջ։ Պէտք է զգուշանալ որ չկարենայ ուրիշ ձեւ մը սատանալ։ Ճիշդ ասոր մէջ կը կայանայ վտանգը իրատեսական հրահանգներուն։ որոնք, եթէ զգուշութիւն իրենք չդրուի, տարվեղ կը կատան լեզուին ա՛յն օգտակարութիւնը՝ որուն վրայ կը խօսի Լուկրեսիոս, եւ որ անոր գլխաւոր պատճառն է գիտակցութեան մէջ կենդանի մնալու։ Ուրեմն լուսաբանչն է խորչիլ ցուցուած առարկաներու մասին սուկ սահմաններ պահանջելէ, ինչպէս։ «Ինչ է այս առարկան։— գիրք մը է»։ հոս, բառը բանի մը օգտակար չէ։ ապան լաւ կը տեսնէ՝ առանց բառին օգնութեան՝ թէ ի՞նչ է ցուցուած առարկան, ուրեմն այդ բառը գործածուած է միմիայն սովորելու համար։ Զենք ուզեր ըսել սա-

(*) Տե՛ս Keut's First and Second French Book's, by S. Alge and Walter Rippmann, 29, 30 Bedford Street, London, W. C. 1900.

կայն թէ այս միջոցաւ բառը դարձեալ չի զուգորդուիր գաղափարին, բայց վերջապէս այս չէ՛ դայն անոր զուգորդելու ամենալաւ կերպը։ Նախընտրելի էր հետաքրքիր բնական մեթոդին ու թողուլ երբեմն հնչիւնն ինքզինքն սահմանուի։ զոր օրինակ, «սեղան» հնչիւնը ծանօթ ըլլալով ու գիրքը սեղանին վրայ գտնուելով, կրնանք ըսել ու կրկնել ասել։ «Գիրքը սեղանին վրայ կը գտնուի», յետոյ հարցնել։ «Ի՞նչ առարկայ կը գտնուի սեղանին վրայ։» Հոս պիտի կրկնենք, ինչ որ արդէն ըսինք ուելի վերը, թէ ամէնէն լաւ գիտցուած բառերն անո՛ւրք են՝ որոնց վրայ ամէնէն ցիր ուշադրութիւն կը հրաւիրուի, բայց որոնց միջոցաւ բան մը կը մտածուի։

Կրնանք ուելացնել նաեւ թէ բնաւ չենք փափաքիր որ նոյն իսկ սարքն առաջին դասարանին մէջ տեղի ունենան խազեր ու խաչաբանութիւն վարժութիւններ, այլ կազմակերպուած ուսուցում մը, որ ենթադրէ կանոնաւոր վերարտադրութիւններ, անշուշտ ո՛չ թէ քերականական, այլ արդէն զատաշնորհ ուղղուած դէպ ի քերականութիւն, ուրեմն յամբորդ պիտի հանուի, իբր իրենց իրենցմէ, ինչ ինչ վերացական նախատնտրութիւններ, որոնք հասան ուսուցիչներու նման պիտի քաղուին, շատ հասկնալի փոքրիկ կանոններու ձեւին ներքեւ, ինչպէս գերմանիոյի մէջ der հայկական կ'ըլլայ den, die և das տեսակ։ կը մնան, der և (արական) ու das՝ կը համապատասխանէ ein։ ուրիշ ամէն տեղ ein համաձայն է ուրիշ յոգին։ երբոր գլխաւոր նախադասութեան բայը պարզ ժամանակով է, նախ կը դրուի ենթական, յետոյ բայը, տեղ սորգելի կամ խնդիրը։ իսկ բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ, անորոշին ու անցեալ ընդունելութիւնը կը դրուին մէջտեղ նախադասութեան սորգելիին կամ խնդիրներին յետոյ, ժամանակական մակբայները սորգելիին ու խնդիրներին առաջ կը դրուին։ բայց առանց նախադրութեան գործածուած դերանուն խնդիրները ժամանակական մակբայներին առաջ կը դրուին և անմ ցուցնող գոյական բնութեան խնդիրն առարկայ ցուցնող գոյական սեռի խնդիրին առաջ կը դրուի եւն։ եւն։»

Այս կանոնները կրնան ի կիր առնուիլ շատ պարզ փոքրիկ հրահանգներու մէջ, կանխագոյն հրահանգներու չուչը գարձոյ։

Կարճ խօսք մը միայն պիտի ընենք ընթերցանութեան ու գրավարժութեան դասին վրայ։ Կը կարծենք թէ այս դասը պարտի յաջորդել լաւ գիտցուած բերանացի հրահանգին։ Վերջացած ամէն հրահանգ կը գրուի գրատետրակին վրայ, յետոյ կը կարդացուի նախ ուսուցչին, ապա աշակերտի մը կողմէ։ Այնուհետեւ կ'արտագրուի ու կ'ըլլայ յաջորդ դասին նիւթ։ Մերթ ընդ մերթ, դասի մէջ վերջին կը կարդացուին կամ դոյ կ'արտասանուին մէկէ ուելի հրահանգներ իրարու հետեւէ։

Դ. Մայրենի լեզուին դերը օտար լեզուի ուսուցման մէջ։—Լանգէնսչիդ լուսեցինքը այս խնդիրը՝ մասնաւորապէս ընելով թէ մայրենի լեզուն ի՞նչպէս կուգայ կը մտնէ ուղղակի հրահանգներուն մէջ։ Նախ դայնս կանգնակերպելու, հրապուրիչ ընելու, յետոյ յարմար ասպիճանակէտին բերելու և տարածելու համար այն դեռ քիչ մը տարօրէն ու կեղտոտած նիւթերը՝ զոր զարգացուցած են այս հրահանգները։ Տեսանք թէ մայրենի

—ԺԱ 22 Ա—

ԳԻՒԼ ՄԱԲԻ

ՈՕՋ—ՄԱՆՕՆԻ ՎՐԷԺԸ

Դ.

ՄԵՌԱԼԸ ՎՐԷԺ ԿԸ ԼՈՒՄԷ

Փ սատրանը մեղմօրէն ը՛ղմիկեց։

—Իմ պաշտպանելս անել ծուղակի մը մէջ կը դանուի։ Մէկ կողմէ, բացատրութիւն տալու հարկը, միւս կողմէ, գաղտնիքը, բան մը ըսելու անկարելիութիւնը, հակասութեան մէջ կը դնեն զինքը։ Այնպէս կը թուիլ որ իրը թէ պաշտպանելս յանցաւոր ըլլար... Կ'ցնդուի թէ կացութիւնը չատ խանգարեցաւ է։ Եթէ սա տեսակէտին վրայ հիմնուինք թէ իմ պաշտպանելս անմեղ է և թէ Ռոզ ուզած է վրէժխնդիր ըլլալ, շատ մը բաներ բացորոշ մեկնութիւն մը պիտի առնեն։

—Պարոն Ժիւվարէն, կ'ենթադրեմ որ դիս չեն ոյդաներ թէ թշնամական ոգի մը կը տածեմ ձեր պաշտպանելին նկատմամբ։

—Այդ մտածումը չեմ ունեցած բնաւ։

—Մենց որ, դատավարութեան մէջ չենք։ Նախնական հարցաքննութիւնը կը կատարենք, ինչ որ գործին քննութիւնը կը նշանակէ...Եթէ կ'ուզէք չարունակենք քննութիւնը... օրէնքը ատատէս կը գործադրեմ։

Դատաւորը թղթատեղ ծրարը և նամակ մը կարդալով, ուր Ռոզ կը պատասխանէր Վիլլօրիէի, ըսաւ։

—Ընկ է նամակ կը գրէի՞ք տնոր։

—Ոչ։

—Այն տան ի՞նչպէս բացատրելու է Ռոզի նամակին սա հասցէն։— «Ա. ւասիկ երկու տնդամ եղաւ որ Բասսի կը հրաւիրես գիս, ուր պարտ կ'տնդունեմ ազատութեան հոգւոյդեղ ժամերը... ինչո՞ւ համար։» Ուրիշ նամակի մը մէջ կը բացատրէք ձեր բարեկամութեան պատճառները։ Մենի՞ կը գրես թէ չատ անհանգիստ ես և թէ միշտ կը սիրես գիս... ինչո՞ւ, Բասսի չգալուդ համար՝ երկար տան նամակ չգրեցիր ինձի... Զէ՞ր կրնար երկարդ մը գրել... հոգ չէ թո՛ղ երկար նամակներ չգրեմ... քանի մը կը տաքեմ ձեր պաշտպանելին նկատմամբ։

—Այդ մտածումը չեմ ունեցած բնաւ։

—Մենց որ, դատավարութեան մէջ չենք։ Նախնական հարցաքննութիւնը կը կատարենք, ինչ որ գործին քննութիւնը կը նշանակէ...Եթէ կ'ուզէք չարունակենք քննութիւնը... օրէնքը ատատէս կը գործադրեմ։

Դատաւորը թղթատեղ ծրարը և նամակ մը կարդալով, ուր Ռոզ կը պատասխանէր Վիլլօրիէի, ըսաւ։

—Ընկ է նամակ կը գրէի՞ք տնոր։

—Ոչ։

—Այն տան ի՞նչպէս բացատրելու է Ռոզի նամակին սա հասցէն։— «Ա. ւասիկ երկու տնդամ եղաւ որ Բասսի կը հրաւիրես գիս, ուր պարտ կ'տնդունեմ ազատութեան հոգւոյդեղ ժամերը... ինչո՞ւ համար։» Ուրիշ նամակի մը մէջ կը բացատրէք ձեր բարեկամութեան պատճառները։ Մենի՞ կը գրես թէ չատ անհանգիստ ես և թէ միշտ կը սիրես գիս... ինչո՞ւ, Բասսի չգալուդ համար՝ երկար տան նամակ չգրեցիր ինձի... Զէ՞ր կրնար երկարդ մը գրել... հոգ չէ թո՛ղ երկար նամակներ չգրեմ... քանի

խնդրածս սա է որ գրես ինձի...» Այս նամակը բացորոշ չէ։

—Այո՛, չատ բացորոշ, ըսաւ Վիլլօրիէ խելայեղ։

—Մենց որ, Ռոզ Մանօնի սենեակէն գտանք ձեր նամակներուն մէկ մասն ալ, որոնց ակնարկութիւն կ'ընեն այս նամակները։

Վիլլօրիէի նայուածքը շղոց։

—Ա՜հ, այս անգամ պատասխան գտաք Վիլլօրիէ։

—Ազատեցա՞ք, ուելի լաւ։

—Այո՛, որովհետեւ ձեր ըսածը անկարելի է... Ռոզ Մանօնի սենեակին մէջէն գտնուած իմ նամակներս այնքան հին թուական մը կը կրեն որ անոնք ուելի ապացոյց կը նկատուին մեր հին յարաբերութեանց... Չեմ կարծեր որ նոր նամակներ գտած ըլլաք։

—Ասուսկ, իրենց թուականներով ու նամակատան դրոշմներով։

—Թուականներո՞վ մի։

—Ոչոնք կ'ապացուցանեն թէ այդ նամակները երկու տարի է վեր գրուած են։

—Այդ նամակները կեղծ են։

—Գրին նայեցէք։

—Բայց այդ գիրը կատարեալ նմանութիւնն է իմ գիրիս... Ահա՛ ինչու համար, քիչ մը առաջ կ'ցսէի թէ ապատած եմ ա՛լ ես։

Ու Վիլլօրիէ գնաց իր փաստաբանին ձեռքը սեղմեց անդգալն։

—Այո՛, այո՛, ապատած եմ Կիլյօ, որովհետեւ անկարելի բան է որ այս նամակներուն կեղծ ըլլալը երեւան չելլէ։

—Այդ ենթադրութիւնն ալ պիտի քննենք, ըսաւ դատաւորը... Անկէ առաջ, Ռոզի կողմէ գրուած ուրիշ նամակներ ալ պիտի հաղորդեմ ձեզ։

—Բայց, ըսաւ Ժիւվարէն ոգի ելլելով։

—Պարոն Ժիւվարէն, կանոնաւորապէս կը կատարեմ հարցաքննութիւնը, ամենամեծ անաչառութիւն մը ցոյց տալով։

—Կը պահանջեմ որ պաշտպանելիս քիչ մը առաջ ըրած յայտարարութիւնը արձանագրուի տեղեկագրին մէջ, նաեւ սա դարպան թէ իմ պաշտպանելս չէ ապատած ուրիշ նամակներու ընթերցման, այդ յայտարարութիւնը ընելու համար։ Ասկէ զատ, փորձագէտներու տեսութիւնը կը խնդրեմ, որոնք պաշտօն պիտի ունենան մէկ կողմէն քննելու Ռոզ-Մանօնի նամակները, և մինչ կողմէ, Ռոզի ատ մէջ գտնուած նամակները, զոր կեղծ կը յայտարարէ իմ պաշտպանելս։

—Պարոն Ժիւվարէն, ձեր փաստաբանին համաձայն, պէտք եղածը ի գործ պիտի դրուի։

Ու քարտուղարին դառնալով, ըսաւ դատաւորը։

—Արձանագրեցի՞ք ըսուածները։

Վիլլօրիէ, որ պահ մը առաջ այնքան ընկճուած կերպարանք մը ունէր, չյուսալով ինքզինքը ազատել Ռոզի լարած ծուղակէն, հիմա ոգեւորուած դէմք մը ունէր էր ու սիրտը կը արուիէր ուժգնակի։ Իր կարմրած դէմքին վրայ ժպիտ մը կը խաղար։ Այդ հակադրութեան տակ՝ ճակատը ողողուեցաւ քրտինքով ու բարձրաձայն ըսաւ։

—Ասուքիւ, պահ մը կարծեցի թէ բոլորովին կորսուած էի ա՛լ ես։

Ժիւվարէն ոգի ելաւ և ըսաւ։

—Պարոն դատաւոր, լսեցի՞ք պաշտպանելիս խօսքերը։ Կը պահանջեմ որ անոր արձակած բացագանչութիւնը արձանագրուի տեղեկագրին մէջ։

Դատաւորը նայուածքով խորհուրդ հարցուց դատաւորին, որ պատասխանեց։

—Իրաւունք ունի պարոնը։— Հիմա մէջ գտնուած նամակները, զորս կեղծ կը յայտարարէ իմ պաշտպանելս։

—Պարոն Ժիւվարէն, ձեր փաստաբանին համաձայն, պէտք եղածը ի գործ պիտի դրուի։

Ու քարտուղարին դառնալով, ըսաւ դատաւորը։

—Արձանագրեցի՞ք ըսուածները։

Վիլլօրիէ, որ պահ մը առաջ այնքան ընկճուած կերպարանք մը ունէր, չյուսալով ինքզինքը ազատել Ռոզի լարած ծուղակէն, հիմա ոգեւորուած դէմք մը ունէր էր ու սիրտը կը արուիէր ուժգնակի։ Իր կարմրած դէմքին վրայ ժպիտ մը կը խաղար։ Այդ հակադրութեան տակ՝ ճակատը ողողուեցաւ քրտինքով ու բարձրաձայն ըսաւ։

—Ասուքիւ, պահ մը կարծեցի թէ բոլորովին կորսուած էի ա՛լ ես։

Ժիւվարէն ոգի ելաւ և ըսաւ։

—Պարոն դատաւոր, լսեցի՞ք պաշտպանելիս խօսքերը։ Կը պահանջեմ որ անոր արձակած բացագանչութիւնը արձանագրուի տեղեկագրին մէջ։

Դատաւորը նայուածքով խորհուրդ հարցուց դատաւորին, որ պատասխանեց։

—Իրաւունք ունի պարոնը։— Հիմա

գանք ուրիշ նամակի մը, որ կարճ է և ձեր սիրային յարաբերութեանց մէջ առաջ եկած յանկարծական փոփոխութիւնը երեւան կը հանէ։ Արդարեւ վերջին նամակը տարբերքով, վատահութեամբ գրուած էր, մինչ ասկիսա մատանիներուն կը յայտնէ... ուստիկ այդ նամակը։—

«Ձեմ հասկնար քու լռութեանդ պատճառը։ Ի զուր իմ մէջս կը փնտռեմ բան մը, որ ասիթ տուած ըլլայ քեզ վշտացնելու... Դարձեալ պիտի դադրիս գիս սիրելէ... Երբ կը խորհիմ անցեալին մասին, երկիւղ մը կը պատէ զիս... կ'ապշեմ, ապակիցդ՝ ոչ գիս։

Վիլլօրիէ պատասխանեց։

—Բոլոր այդ նամակները հիանալի կերպով պատրաստուած են, նոյն իսկ թուականներուն հոգ տարուելով, կարծեցնել տալու համար թէ սիրային յարաբերութիւնները վերահաստատուած են իմ և Ռոզ Մանօնի միջեւ։ Մինչեւնոյն պատաս

լեզուն ի՞նչպիսի դեր կը կատարէ փոխադարձ թարգմանութեան հրահանգներու, ինչ ինչ բանաստեղծներու, վերջապէս քերականական դասաւանդութեան մէջ։ Մայրենի լեզուին շնորհիւ է որ ուսուցումը կ'անցնաւուր ուսուցիչի բանէն։ Ուրեմն մայրենի լեզուն անդին ծառայութիւններ կը մատուցանէ օտար լեզուի ուսուցումին, և յայտնապէս թիւր է դատողութիւնը անոնց՝ որ կ'ուզեն մայրենի լեզուն իր քերականութեամբ հանդերձ վտարել օտար լեզուի դասախօսութենէն։

Աւելորդ է ըսել սակայն թէ մայրենի լեզուն կրնայ միայն օգտակար ըլլալ՝ ցորչափ չի վտանգեր մեթոտին ուղղակի նկարագիրը, ցորչափ չմանրանայ ընդմէջ դասընթացքներուն ու օտար բառերուն դիմաց՝ չի՛ չրջանին մէջ, ուր կը սասցուի բնաշդական հրմը, որուն վրայ պիտի կանգնուի ամբողջ շէնքը, ինչպէս ասենք։ Ապագային մէջ, մայրենի լեզուն կրնայ նոյնիսկ ծառայել ուրիշ արդարին սառնալու նորանոր ծանօթութիւններ, զորս կարելի չպիտի ըլլար սառնալ ուղղակի մեթոտով։ Իրօք, կու գայ պահ մը՝ ուր մեթոտին պէտքն զգալի չըլլար գրեթէ, միանգամ երբ հոսանք մը գանէ իր ուղղութիւնը, որընթաց ու կենդանի, անոր մէջ ամէն բան կ'առնուի կը տարուի, կը մարսուի, ի՞նչ ձեւով ալ որ ներկայանայ։

Եզրակացութիւն։— Այն դիւրութիւնը՝ որով բնական մեթոտը կը լուծէ լեզուի մը տիրանալու խնդիրը, կը թուի մատնանիշ ընել թէ անոր լուծումը հնչա է։ Իրօք, կը կարծենք թէ հնչա է, մինչեւ իսկ դասարանի մը մէջ, և թէ իբր այն պիտի յայտնուի՝ բաւական է որ անոր հասնելու յատուկ մեթոտը վերջ ի վերջ հաստատուի ու ընդհանրապէս ի կիր առնուի։ Գալով այս վերջնական մեթոտին, չենք կարծեր թէ այս հակիրճ էջերը պարզած ըլլան դայն։ Փափաքելի էր մեզ որ կարենայինք ըսել թէ այս էջերը դէպ ի հոն կ'առաջնորդեն մեր ուսուցումը։

Կարին Ա. Ն. Թ.

ՎԵՐՋ

Քաղաքական Լուրեր

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Խորհրդարանին վերջին նիստը։—Վարժարանական խնդիր։—Սլաւներու յարաբերակը։—Աղմկալից ցոյցեր։— Համազգերաններ եւ Սլաւներ —Զառակական արձակուրդին յետոյ։

Վիեննա 21 մարտ։—Զառակական արձակուրդէն առաջ, Խորհրդարանը վերջին նիստ մը գումարեց, որ շատ աղմկալից եղաւ։ Սիւլիի մէջ նոր վարժարանին պատճառաւ, որուն ինչու

ունէին չորս մէջբ ունի լայն պիտի ըլ-լայ և մէջտեղը երեք կամարներ պիտի գտնուին. առանց ամէնէն մեծը շարժուն պիտի ըլլայ՝ շոգենաւերու անցքին համար։ Կամուրջին վրայ հանրակառք պիտի բռնի։ Երկու կողմը՝ մինչեւ բացուելու տեղը՝ խանութներ պիտի շինուին։ Նաեւ լաւ տերներ պիտի գտնուին։ Մովանոները և ուրիշ նաւեր դիւրութեամբ պիտի կըրնան անցնիլ կամուրջին կամարներուն տակէն։ Կայս. Իրական մը վատերացուց այդ ծրագիրը և հրամայեց որ անմիջապէս գործադրուի։ Իգաամ սակայն, կ'ըսէ թէ ծովային Խորհուրդը կը քննէ ներկայացուած ծրագիրները և դեռ ոչ մէկին նախամեծարութիւն տուած է։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՍԵՐԳԻԱՅ միջեւ կընքուած առեւտրական գաշնագրութիւնը, երէկ, պիտի առորագրուէր արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիկ փաշայի և սերբ դեսպան Սավա Կրուիչ զորավարին կողմէ։ Բայց Թէվֆիկ փաշա, երէկ, ակար ըլլալով բացակայ էր, որով գաշնագրութեան առորագրութիւնը յետաձգուեցաւ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութիւնը 10 հազար ռուպի վճարեց Սէլանիկ–Կ. Պոլսոյ երկաթուղիի գիծերու միջոցաւ Ընկերութեան՝ երաշխաւորութեան գումարին առ հաշիւ։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանը, առէի օրը, այցելութիւն տուաւ նաեւ Երուսաղէմի Ճուտաց Պարթարքին։

ՃԷՆՈՎԱՅԻ Անսալաս նաւագործարանին ներկայացուցիչ Պ. Ամատորի, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեց Արեւելեան Շոգեշարժով։

ԿԻՒԼԽԱՆԷի օխտարանական հիւանդասրան մէջ մասնաւոր ճիւղ մը պիտի հաստատուի մանուկներու մարմնական ռաձեւութիւնները չտկելու համար։ Այդ ճիւղին տեսչութիւնը պիտի յանձնուի Համալսարկէն հոս ժամանած մասնագէտի մը։

ՃԻՏՏԷԷՆ կը գրեն թէ ուխտաւորներու վերադարձը սկսած է առէի օրը։ Քսան հազար հոգի արդէն ճամբայ ելած են։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրազարակներուն վրայ եգիպտացորենի գինը նորէն իջեր է։

—Շաքարը դարձեալ վրայ դրած է։

ԼԻՎԷՐՈՒԼի խլամներուն նախագահ Շէյխ Ազատուլլահ Կուլիեմ էֆ. արեւմտեան Ափրիկէէն տեղեկութիւն առեր է թէ վեց հարիւր հոգի մէկ օրուան մէջ խլամական կրօնքը ընդուներ են։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Հանրային Պարքի վարչութեան անգլիական ու ֆրանսական պատուիրակները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ Նպարքսին հետ։

—Սամսի էլչան Մավրոյէնի պէյ, երէկ, տեսակցեցաւ Մեծ Եպարքսին հետ։

—Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Ռուսիոյ, Իտալիոյ և Ճուճասատի դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով յոլորդաբար տեսակցեցան Մեծ Եպարքսին հետ։

—Անտաոլսի երկաթուղիներու տնօրէն Պ. Հիւկէն, երէկ, Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքսին հետ։

ՄԱԼԹԷՊԷի մէջ կարմրախտ երեւան ելած ըլլալով, հրահանգ արուեցաւ տեղւոյն Թաղապետական ոստիկին որ հարկ եղած առողջապահական միջոցները ձեռք առնէ։ Կրթական նախարարութեան ալ գրուեցաւ որ գիւղին յունական վարժարանը ասներկու օրուան համար փակուի։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ Թրամուէի Ընկերութեան բաժնետէրերու ընդհանուր ժողովը վաղը, մարտ 14, հինգշաբթի կէսօրէն երեք ժամեայ պիտի գումարուի։ Հանրօգուտ չի նուիրեալ նախարարութեան կողմէ ներկայ պիտի գտնուի առեւտրական տեսուչի օգնական Սուլտի պէյ։

Բ. ԴՈՒՌՆԷՆ խնդրուեցաւ վերադարձնել Եգիպտոսի իտալական նորընծայ հիւպատոս Սալվատոր Ռոնի մարքիզին պաշտօնը։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ դեսպանատան առաջին թարգման կարգուեցաւ տոքտ. Կիչ, փոխանակ Պ. Թէքթայի որ, ինչպէս յայտնի է, գերման պատուիրակ տնուտուած է Հարաբերական Պարքի վարչութեան մէջ։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ քաղաքին փողոցները և կոյուղիները նորոգելու համար՝ նահանգին խնայզիներու չինութեան տուրքը երեք տարի պիտի Թաղուի Թաղապետութեան։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ.— Պուլգէրի լրագիրները խօսելով Թուրքիոյ ու Ռումանիոյ յարաբերութեանց վրայ, կ'ըսեն թէ խիստ բարւոք ու բարեկամական հանգամանք մը ունին։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպան իշխան Մեղրաբեան, առէի Թարգման Ցովհաննէս խանի հետ, երէկ, անատներու և հանքերու պաշտօնարանը երթալով այցելութիւն տուաւ նախարար Սէլիմ Մէլհամի փաշայի։ Դեսպանը յետոյ այցելեց Սէնայի վարժարանը, որուն կանոնաւոր վիճակէն գոհ մնաց։

ԱՐՄՏԻՊի ՀՐԱՊԱՐԱԿը.— Առէի օրը և երէկ Անատոլէն Կ. Պոլիս բերուեցան 24,500 քիլէ ցորեն, որուն մէկ մասը գնուեցաւ, Աբշիլեղագործի և Ճունասանի քանի մը նաւահանգիստները զրկուելու համար։ Կ. Պոլսոյ հրազարակին վրայ կակուղ ու խառն ցորենները գինները անփոփոխ կը մնան։ Անատոլիի մէջ օդերը լաւ ըլլալով, ցորենի տաքդումները պիտի չտանան, որով յուսալի է թէ գիներն իյնան։

ԱԳԱՆԵՄԱՆՑ գաշտանոյ Տոքտ. Մանարակոսի գաշտանավարութեան պայմանագրութիւնը պիտի նորոգուի։

Տ. ԵՌԱՏԻՄ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ, երէկ, Աւագի գաշտանարանը երթալով տեսակցեցաւ նախարար Ապաբերահմանի փաշայի հետ։

ՎԱՆԱՑ գարսկական նոր ընդհանուր հիւպատոս Ղուլամ Ալի խան իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ Ղալաթիոյ, Պոլսոյ ու Բերայի հիւղերը յառաջիկայ ուրբաթ և երկուշաբթի գոց պիտի ըլլան։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ.— Պալաթու Բէյսմէ Գոնա Թէքքէէն չէյիս Ալի էֆ.ի մեծ մայրը Զէյտա հանդամ. առէի օրը, մեռաւ հարիւր երեսուն տարեկան։

ՖԸՆՏԸՔԼԸի ՀՐԴԵՀԸ.—Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Ֆրանքլընի հրդեհը ո՛չ թէ առաջադրած Ալիի, այլ անոր կիսը գողցուած մսավաճառ Բուչէի խանութէն սկսաւ։ Այդ խանութը փայտաշէն էր և վրան ալ ատուն կար, որով կրակը շուտով տարածուեցաւ։ Այդ, ողմը փողոցը չտանեղ ու մանաւանդ առ չէնքերն ալ փայտաշէն էին, որով կարելի չեղաւ անմիջական բան մը ընել։ Քիչ լրհաներ եկան, բայց ջուր չկար։ Քիչ ատենէն քանի մը փողոցներ մէկէն կ'այրէին։ Զրհանկիր զինուորներուն վաշտն ալ թէեւ հասաւ, սակայն կարելի չեղաւ այդ նեղ փողոցները մտնել։ Վերջապէս հրդեհը քանի մը թեւի բաժնուելով երեք ու կէս ժամ տեւեց։ Այրած տուներուն շատերէն, մանաւանդ կրակը սկսած փողոցին մէջ, կարելի չեղաւ կարասի ազատել։ Ընդամէնը այրեցան՝ վեց փողոցի մէջ՝ երեսուն-չորս տուն և տասերեք խանութ։ Օսմ. ազատհոգաբանական Ընկերութիւնը շորս հարիւր ոսկի վնասեց։ Աւելի կարուստ բնաւ չկայ։

—Վեհ. Սուլթանը իմանալով հրդեհը, կայս. Թիկնապահներ զրկեց՝ ազէրի տառքը շուտով առնելու համար։

— Ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ հրդեհին պատճառը երեւան հանելու համար։ Մսավաճառ Բուչէն, աշակերտը և ուրիշներ հարցաքննութեան ենթարկուած են։

—Թուրք լրագիրները կ'ըսեն թէ երեք գիւղեր, առաջ, նոյն տեղը տարածուած Ալիի խանութը կրակ ձգուած էր, որով այս հրդեհն ալ թշնամութեան արդիւնք կը համարուի։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐ ՄԸ.— Պոլսոյ Քիւչիւք Այասֆիա Թաղը բնակող տարբ վանական Ապաբուլահ Թաղը՝ Էօմէր, երէկ, վիրաւոր վիճակի մէջ և պատերուն կրթնելով Ոստիկանութեան Դուռը դիմեց։ հոն ոստիկանութեան պաշտօնեաներուն պատմեց թէ տարի մը առաջ դասական գործերու համար իր ծննդավայրէն կ. Պոլս գալով մեծ հօրը՝ Ապաբուլլահի տունը հաստատուեր է։ Ապաբուլլահ Պայրամի առաջին գիշերը Էօմէրը նոյն ծեծեր և յետոյ դաշոյնով կուրցեր է վիրաւորեր է, ըսելով թէ կնոջը՝ Աիշէի հետ գինքը սպաննել կ'ուզեն։ Աիշէ դաշոյնը ձեռքէն խլեր է։ յետոյ Ապաբուլլահ ու կինը զինքը սենեակ մը դնելով դուռը վրայէն գոցեր են։ Էօմէր չորս օր սպասելէ ետքը անոնցմէ ոչ մէկը բացակայութիւնէն օգտուելով փախեր և ոստիկանութեան դիմեր է։ Էօմէրի վիճակը ծանր ըլլալով հիւանդանոց տարուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը քիչ ետքը Ապաբուլլահը ու կինը ձերբակալեց։ Ապաբուլահ հարցաքննուելով ըսաւ թէ Էօմէրը տարի մը առաջ իր միւս կնոջը՝ Խատիջէի «էշտար» խմցնելով տարօրէն յարաբերութիւններ հաստատեր է անոր հետ։ Ինքը ալ ձգեր է այդ կինը։ Էօմէր ու Խատիջէ իրենց ծննդավայրը երթալով միասին տարեր են, բայց տեղացիները այրանած ըլլալով, Էօմէր մէկուկէս տարի առաջ կ. Պոլիս եկեր է։ վերջին անգամ ալ Էօմէր ամչնալէն ինքզինքը զարկեր է։ Ապաբուլահի վրայէն դաշոյն մը գտնուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւնները կը շարունակէ, ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար։

SIROP DE RAIFORT

Բաց օդը, այնքան անհրաժեշտ առողջութեան, պէտք եղած օդու

ԳԱՐԱՃԻԿԷՐ ՍԱՆՃԼԱՐԸ

ԼԵԱՐԴԻ ԽԻԹԵՐ

Անոնք որ դժբախտութիւն ունեցած են լեարդի խիթերուն (գարաճիկէր սանճլարը) ենթարկուելու, գիտեն որ և ոչ մէկ յաւ, ո՛չ մէկ խոստուած այս խիթերուն չաթ սաստկութեամբ կը նեղէ մարդը։ Հիւանդը՝ յաւերուն սաստկութենէն ո՛չ կրնայ նստիլ, ո՛չ ալ՝ անկողնի մէջ հանգիստ ընել, շարունակ վերմակը կը ճանկռտէ, տաք, պաղ քրտինք կը թափէ ու կը հեծէ։

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ այս սոսկալի հիւանդութիւնը հիմա կը բժշկուի օրական երեքէն վեց դեղահատ առնելով։ Ֆրանսայի առաջ։ ակադ բժշկներէն Տօքթ. Տիւկան պատրաստած դեղահատները, այսինքն pilules hepatiques du docteur Dugas արդարև տմանէն ազդեցիկ դարմանն են այս լեարդի հիւանդութեան զոր կը բուժին հիմնապէս և ապահովապէս, կարճ ժամանակի մէջ։ Ցաւերուն սաստկացած ատեն օրական վեց, իսկ թեթեւցած ատեն օրական երեք չորս դեղահատ բաւական են հիմնապէս բուժելու լեարդի ամէն տեսակ հիւանդութիւն ու խիթ, մաղձոտութիւն (սաֆրա) և դեղնութիւն (սարըլըգ) և մաղձի ու լեարդի ուրիշ հիւանդութիւնները, ասիկա ապացուցուած է հազարաւոր փորձերով։

Կը ծախուի Կ. Պոլիս Պաղչէ գաբու Թիւշիւքքան դեղարանը։ Սուլթան Համամ Մէղիքի Լինօս և Պոնտեցիանոս դեղի մթերանոցները և ուրիշ ամէն տեղ։

ԼԱ ՆԻԻ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻԻ-ԵՈՐՔ 600,000 էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլորը շահերը։ 1901ին ապահովագրեալց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻԻ-ԵՈՐՔԻ տիեզերական բոլորը մինչև հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ մը յանձնուած բոլիսներէն աւելի տնկաշկանդ և շահաւոր պայմանագրութիւն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվճռելի է, ըլլայ զրաման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառի, անձնառանութեան և մի չեւիսկ պատերազմի ատեն։ Տրուելիական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագրին հաշուի առնելու։ այս փոխատուութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ։ 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առաջ տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչև 5 տարի վերջին շարունակելու առանձնաշնորհումը յետամնաց ապահովագիրները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով։ մէկ տարեվար ընելէ յետոյ թիւառաց կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, ընդունելէ որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի։ ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ։ առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագիններուն։

ԼԱ ՆԻԻ ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԴՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բանիչ Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀԱՒԵԱՆ

Գալիս, Հուիթալ խան
Վայվոտա փողոց, Վիթալիս խան
Գալաթիա

ԳԻՒՂԱԿ

Հաստատեալ 1884ին
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՇԱՊԻԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ
ԱՐԴՈՒԶԱՐԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Մ. ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Թիւ 85 — Կալաթա, Վայվոտա փողոց — Թիւ 85

Խիստ խնամով ու տարապայման ոճան գիներով չափու վրայ կը պատրաստուին ամէն տեսակ շապիկ, օձիք, թեւնոց, գիշերազգեստ ու ներքին հերմակեղէններ։

Մինչև Ֆրանսական ու Անգլիական ընտիր տեսակ կերպասներու զանազանութեամբ օժտուած սոյն գործարանը տրամադիր է ընդունիլ ու կատարեալ հոգածութեամբ պատրաստել հարսանեաց հերմակեղէններու յանձնարարութիւններ։

Կը ծախուի վերջին նորաձեւութեամբ խիստ ճաշակաւոր ու միջոց ոճան գիներով օձիք, թեւնոց, ֆլանէլ, դուլպայ, թաշկինակ, ոսկեզօծ կոճակներ, փողկապ, դրամապանակ, զմելի «Զէֆիլտ», խոզանակ, սանտր ու անուշահոտութեանց լաւագոյն տեսակներ։

Մ. ՏԷՐ ԴԱՒԻԹԵԱՆ վաճառատունը նորաձեւութեան, ապրանաց աղնութեան, յանձնարարութեանց խնամով պատրաստութեան, ու գիներու ոճանութեան տեսակէտով վստահելի ու լաւ յանձնարարելի լաւագոյն տեսակներ։

ԳԻՆԵՐԸ ՈՐՈՇԵԱԼ ԵՆ

ԱՆՔՌԸ

Հիմնեալ 1858ին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՑՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 168,000,000 | Վճարեալ գումարքներ Ֆր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՕՖՐԻՏ ԱՏԼԷՐ

Սրամպոյ Ապուս Էֆենտի խան

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

Միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խամ, ցնորած ուղն և իրօքոսֆիթը։ Խիստ հռչակի է հաստակում և մարսողութեան կօգնէ։ Աշխարհի բոլոր դիմելիները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԹԱԼՈՏը, ԽՈՑԼԸ (սարամ),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՑԱՒԵՐԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒՌՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀՕՍԸ,
ՀԱՐԲՈՒԹԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գլխաւոր գործակալ՝ Ն. Գալաս. ՀԱՄՄԱԼՕ ՅԻ ՀԱՅԻՐ 531

BULGARIA

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԿ.

Հաստատուած Դուսնոյ

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար 6,000,000 Քրանճ

Ապահովագրութիւն կարասիներու, կոլուածներու, ապրանքներու Կայն, Կ. Պոլսոյ և գաւառներուն մէջ, ազատ պայմաններով և նպաստաւոր սակագիններով։

Մասնաւոր ապահովագրութիւն ճարպանաներու և հաբաարագործներու համար։

Կեանքի և տղոց համար գրամագլուխ պատրաստելու ապահովագրութիւն։

Վնասուց անմիջական ու առատաձեռն հատուցում։

Ընդհանուր գործակալութիւն, Կ. Պոլիս, Վայվոտա փողոց, Գոժաֆեան խան։

Լիազօր վարիչ Ընդհ. Գործակալ
Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ Ժ. Պ. ԲԱԶԱՐԻՔԹՕ

Ընկերութեան դրամատունը Գրէչի Լէոնէ

ՏՕԹԷՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ

Մեծօր ասամնապոյծ Բարիզի

Ի ՍԿԷՏ ՍՐ ԲԵՐԱ, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ք. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրբէնի դեղարան նստելու։ Երբեմն օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց Հրի 490

ՄԻՍ

ՍԱՊՈՆԱՒԱՃԱՌԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլ։ Պօրտսմութ, Մինինգհամի և Միս Մոսի Գիլիս քանաքներ ապրեցուած

Անուանք	Թիւեր	Անուանք	Թիւ
Բանանի	2000	Թիրք	2500
Լեմոն	3000	Նեղոթ	2400
Թիլաս	3000	Յաղոթ	2350
Գիտոնուս	3000	Բիրա	2250
Յաղա	2000	Գաֆէ	2000
Ֆանանի	3000	Գաղանի	1500
Գոնանի	3500	Գուրի	1500

Դիմել առ Ֆ. Ս. Վ. ՎԻԹՕՐ և ԸՆԿ.
Բանիչ խան
ՀԱՄՄԱԼՕ ՅԻ ՀԱՅԻՐ
194 Տ. Հիլմի Եաթիր Վիվ թաղ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 396

(Ստանցի գարեջրատան վրայի յարկը, նիզ Զրպուրեանց դէմը)

Հատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատաղանդաւոր ատամները մէկ ակնարկէն կը նշմարեն։ ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւոր։

Նոր ատամներ արդեանակաւ, ոսկիով, ճարտարութեամբ և գիմացկուն արհեստական ատամներ կը պատրաստեն, յարմարեալ բնականի, դէմքի գեղեցկութիւն կու տան, ծամելու եւ ասելու արտասանութիւն ապահովելով։

Բերանի հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժուին ինչպես նոր թունաւորումներ և ամենատաղանդաւոր գործիքներ։ մինչև ցաւ։ ատամնաքաշութիւն։

Ց. Տ. Ամենայն կիրակի օրերն ոչ (մինչև կէս օր) մինչև ցեր։

Գործ — Բարձր խարիսխ ամենայն ՀԱՄԻՆԵՆ !! 187

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատով
կամ երբ 2/14 Օգոստ. 1899
(Հուլիսի 20
20 Սէֆէր 1310)

Գործակալ, Գալաթիոյ մէջ
Գ. Այվէր Սիմքեն
Ֆոնտուքան խան, Վայվոտա փողոց
Թիւ 87

ՀՈՎԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնական՝ Ս. ՕԼԻՎ ԵՂԷՆ խան, Փոստ. թեյ Գալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Գանգրայի մասնաճիւղը
Եղէնի Հոսի Հավուզ փողոց։
Օսմ. Նամեկոսան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զասօխ
Մարգուանճլար, Զաղրաղը խան, Թիւ 21 194

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ ասկունութեամբ այն քան դիմակայուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լսկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և լաւագրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։ Մանաւանդ գաւառաց մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին ԲՈՒՔ, Ճեստի նամակով։ Գալաթա Սէրայի գիրքոց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր խան, Թիւնէլի խան։ Թրամվայի կայարանին դիմաց։

ՍՏԱՄԲՈՒԼ Սուլթան Համամ Թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնէն դիմաց Թիւ 13։

ՍԿԻՒԴԱՐ Զարէ Պոյու։

ԹՈՄԱՍ ՕՒԻԼՍՐԸ

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ԿԱՅՍՐԻ ՏՐՈՅԱՆԱՏՈՒՆ

Գլխաւոր Հիմն։ Ի. Պոլսոյ և Օսմանեան

Անուանք	Թիւեր	Անուանք	Թիւեր	Անուանք	Թիւեր	Անուանք	Թիւեր	Անուանք	Թիւեր
Լարտնոս	1089	Գոմս	1497	Գեղ	1011	Մարմ	724	Բոգարիս	13[illegible]
Գիլբեր	3607	Գոնիս	2906	Գրանտ	1696	Մարլինգ	2272	Ֆարթ	1112
Ինեմլ	1541	Գրեյս	895	Լիզ	775	Մարգրեսոն	3709	Ցիրիս	1735
Գլեսոզ	2377	Գեռաս	4311	Լուտլիս	1887	Մարտոս	3557	Ցիլիթ	1192
Գասոն	1333	Գոլեր	987	Լինոս	5720	Միլս	1887	Ֆրէզ	1307
Գոլդինգ	1354	Հարս	3333	Լոնգֆէլ	3600	Մոնդիգրեյս	1725	Փոսոս	1828
Գրանտ	1678	Գրաֆս	1733	Լուտլոկ	585	Մարլբրոս	3419	Թ. Ուիլեան	1549
Գրիլոն	341	Գրեհամ	594	Բոնս	3354	Նէլս	1083	Բոգիս	3837
Գրինֆիլդ	6433	Հարս	3651	Բատոս	5540	Օրիս	1100	Բուլոս	1478
Գիլս	1671	Գլոսթրոս	1520	Գիլս	1080	Ոնեարդ	1056	Բոդրիս	487
Գոլդրեա	1337	Գրաս	1841	Գիլս	1053	Գլոսթոս	1535	Ուլտոնս	3439
Գոռոս	1344	Գիրս	856	Գոլդիս	2307	Բատլերս	1447	Գոռոս	1914
Գոգս	1034	Գիլմոնս	1733	Գոլիս	1705	Բրիս	512	Ֆրեյ	1229
Գիլսոնս	2739	Գլամիս	2419	Լեգ	1052	Բրուս	2329	Գոլդինգս	2339
Գոնոս	1354	Գրանտոս	1533	Լիգոնս	3279	Բրինոս	1963	Ուեսս	1359
Գիլս	3697	Գոլիլիս	2080	Լիգոնս	1643	Բոյս	1813	Ֆրեյ	1208
Գոլոսոս	4285	Գրեհամ	1343	Լոնգ	2191	Բանիս	1789		

Գիլենս չոգենաւը, նաւապետ Շէլբլ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Մորոֆֆ չոգենաւը, նաւապետ Գոքսըլ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն մեկնած է ամսոյս 14ին և 27ին հոս կը սպասուի։

Իպրօ չոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ։

Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼ ԵՒ ԸՆԿ ՐԻՍՕ
Թ. 12 34 Ֆիլիս Գալաթա Վայվոտա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒՆՆԱՒԱՇԱՐՔ ԵՒ ԱՌԵՎՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթևեկութիւնք

Գլ. 12 25 Գոշտա ժամը էն յետ միջօրէի։
Գլ. 13/26 Հոգիս, Բիրէ, Հոնքոնգիոր ժամ 10ին միջօրէէն առաջ (Ճապոնական Հոնքոնգոնգ, Փիլիպինեան, Սամ. Ֆրանսիս եւ Գիլս)։
Ս. 14/27 Գոշտա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ս. 14/27 Ռէտոլու, Էրնոզ, Նամսան, Ցուսա, Կրասոն, Տարտրգան, Բիրէ եւ Գուսա ժամ 10ին յետ միջօրէի։
Ո. 15/28 Գոշտա ժամ 6ին յետ միջօրէի։

ՏԱՐԹՆԱՒԱՃԱՌԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՏՈՒԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՏԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԱՄՍՈՒՆԱՅԻ ՍԱՀՄԱՆԱՒՈՐ

Մարտ 31էն Անգադոլի, Անամ. եղերքէն։

ՍԱՄՍՈՒՆԱՅԻՆ

Մարտ 26էն Միճկրէլի, Սամսոն, Տրապիզոն և Գաթում։

Ապրիլ 1էն Անգադոլի, ուղ. Մարսիլիա։

Ճամբար ուղղուի Բարբիրի հասցէ։

Ճանապարհի դրդեալ 245 ֆրանք։ Ներարկել 175 ֆրանք։ Տեղեկութեան համար, դիմել Գարտոպրի Թոք Հանի Գաթաֆի դ., 516 Բ. ԲԱՏԷՆԻ

ՏԻԼԵՏ. ԼԻՍԼԷՍՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ԱՆԳԼԻԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլ և Ամերիկա գլխ. Գրասենեակ

Անուանք	Թիւեր	Անուանք	Թիւեր
Վիրջինիան	10500	Յուլիան	3501
Ամերիկան	10500	Գրանտան	3500
Ֆրանսիան	10500	Բոստ.ան	2900
Լանքաստրիան	9000	Գլասկոան	2500
Գիլոտիլիա	8000	Գլասգոան	3500
Գոլոմբիա	8000	Գանգրան	2500
Հոլանդիան	8000	Գանգրան	2500
Գասպոնիան	8000	Գանգրան	2500
Գրանտան	8000	Գլասգոան	2500
Գալիլեան	8700	Գլասգոան	2000
Գաստոնիան	8700	Գրանտ	300
Գալիլեան	8700	Գրանտ	300
Գանգրան	8500		

Ճարտարի տէրերէն կը թեքերուի իրենց տարոնցն այլուր փոխադրելու կամ։ Գալաթիոյ մաքսատունն կանելու համար։ Իրենց հրամանէն ետքն չորս ամսուն ժամանակ 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմեն առ
ԵՍՄԷՐ ԼԻՍԼԷՍՏԷՆ
Գալաթիա, Գարտոպրի մէջ
Հին տեղը մաքսատան

ՔՈՒՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒՆՆԱՒԱՇԱՐՔԻ

Նոր, ոգեղ եկու ամբոյ եւ բանի Լիվերպուլ։ Ամերիկա գլխ.

Անուանք	Թիւեր	Անուանք	Թիւեր
Իվերնիա	18900	Սիլվանիա	5501
Սարոնիա	18900	Փենսիլվանիա	4341
Լուսանիա	12952	Վէլս	3239
Գամբրիա	12950	Բալտիա	2945
Սալամանիա	8345	Բրիտանիա	2950
Ամերիկա	8128	Սիբերիա	298
Լիսբոնիա	8130	Համբուրգ	255
Սէրվիա	7893	Ալբերտ	218
Ալբանիա	7361	Ֆրեդերիկ	161

Դիմել առ ՄԱՆԻՔ և ՍԻՄԷՐ
Joly et Seager
Գէյլաթէյի խան, Թիւ 6, 7, 8, Գալաթա, Գարտ Եսարիսա փողոց։ 255

Բարտուրեան ՊԱՐՏԷՆ ՍԱՀՄԱՆԱՒՈՐ

— 7 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՍ

ՆՄՄԱԿ Բ.

Անոնք մարդ չպիտի կրնան ըլլալ, —բառին լաւ ու լիուլի առումով—, վասն զի ո՛չ այնչափ խելացի պիտի ըլլան՝ որչափ կարելի է ըլլալ, երբ մէկը հրամանգած ըլլայ իր միտքը. ո՛չ ալ այնչափ ուսեալ՝ որչափ պէտք է ըլլալ, երբ մէկը իւրացուցած ըլլայ ուսումը։

Որպէսզի մէկը իր մասնայատուկ արուեստէն դուրս բանմ գիտնայ, հարկ է որ չա՛տ աշխատած ըլլայ իր պատանեկ թեան կամ երիտասարդութեան ժամանակ, իսկ նա՛ որ կանուխէն ստացած ուսումին ճաշակը, ոչի՛նչ պիտի կարդայ. ոչի՛նչ պիտի սորվի ապագային մէջ։ Զափահաւութեան մէջ, պիտի բաւականանայ առարկելով թէ ծանրաբեռնուած է իր առօրեայ գործերով որոնք միայն դրդեն ինչ շահեկանութիւն պիտի ունենան իրեն համար. ժամանակ չպիտի ունենայ ու՝ չա՛տ շատ լրագիր մի ըն պիտի կարդայ։ Ա սպիսի ճախող պայմաններու մէջ չափահաս եղող էակը մեքենայ մըն է՝ որ կը բանի կանոնաւորապէս, կ'ընդունիմ թէ կրնայ ըլլալ պարկեշտ վաճառական, գոհացուցիչ բժիշկ կամ զբաղուն փաստաբան, բայց մարդ չի կրնար ըլլալ։

Անոնք որոնք թրանիի բարի ճայրեր չպիտի կրնան ըլլալ. նախ՝ վասն զի տարաբաբ զուրկ պիտի գտնուին ուսումէ ու կրթութենէ միանգամ ըն, ուստի և բնաւ չպիտի կրնան ունենալ բարոյական հեղինակութիւն յետոյ վասն զի իրենց դբաստամբ կենանքին մէջ կորուսած պիտի ըլլան ընտանիքի ճաշակը առտնին կեանքի սովորոյթները։ Շատ քիչ է ը —պամանաւորասոնք հաշվանդամ եղած ըլլան— պիտի ախորժին երեկոյին իրենց կնոջ ու իրենց զաւակներուն քովիկը մնալէ։ Իսկ միւսները, անոնք որ դեռ կնան խլրտիլ, պիտի շարունակեն թեղադրուիլ ու հրապուրուիլ ընտանեկան յարկէն դուրս գրուած ժամանցներէն, պիտի անդամակցին ակումբի (cercle) մը և կամ պիտի յաճախեն սրճարան մը, որ է նաև ծխարան (estaminet) ու շատ անգամ պիտի պատահի որ մոյրը պարտաւորի օտար լեզուի մը պրէուբենը սովորիլ վասն զի հայրը ժամանակ չէ ունեցած արտասանել տալու իր զաւակներուն դասերը։

Ի՛նչ ի՞նչ թէ երիտասարդական տարիքի այս անկարգութիւնները որոնք այնչափ բեղմնաւոր են աղէտալի հետեւանքներու կողմէ ունի բնական, անխուսափելի պատճառ մը, զոր հերքելու յաւակինիլը պարզապէս պիտի նշանակէր յանդգնութիւն, չըսե՛մ ուրիշ բան։ Ա՛յս է երեւութապէս տրամախոհ եղող շատ մարդոց կարծիքը. ա՛յսպէս կը մտածեն նոյն իսկ ընտանիքի քանի մը մայրեր, որոնք կ'ընդունին արտառոց թիւններն ու գայթակղութիւններն, վասն զի հարկադրուած են հաստատելու թէ իրենց որդիներն ա՛յն ատեն միայն պիտի կրնան լուրջ բաներով զբաղիլ՝ երբոր թափեն իրենց խանդը. նոյնպէս, ականջիս կը հնչէ հետագայ տխուր ու միանդամայն գեղեցիկ խօսքը. «Ինչ ըսել կ'ուզէք. իր խանդն է որ կը թափէ. ասով աւելի լաւ պիտի ըլլայ յետոյ»։ Ինձի հետ այսպէս խօսող հէք կինը ցաւալի փորձով մը հասկցաւ թէ մարդարէուհի մը չէր, ըստ որում այս որդին իր խանդը ա՛յնչափ լաւ թափեց, իր մոր լռելեայն հաւանութեամբ. որ երեսուն երկու տարեկան հասակին մէջ մարեցաւ... ։ լաստանաս ով։

Դարձեալ ակամառաս եղայ մահուան, սիրելիդ իմ Պողոս այնպիսի՛ մարդու մը՝ զոր ինձի բարեկամ ընծրած էի՝ առանց կարենալու զայն խլել իր անկարգ սովորութիւններէն վասն զի անդադար կը խուսափէ ինձմէ վերջապէս երբ վերադարձաւ իր ընտանիքին քով, որ անոր պատճառաւ շատ տուայտած էր արդէն ամենացաւ։ Իր ուղեղին հիւանդութեան բերմամբ եղաւ բարկացած. նախ՝ ինձմոտ, մոլեգնոտ, ու իր կինը սոսկալուեցաւ կրկնակի սոսկալի վիճակը։ Ընդհուպ խելագարեցաւ կատարեալ պէս յետոյ մեռաւ, թողելով այրի մը ու երեք զաւակ։

Գիտեմ ամէն վախճան նոյնչափ տրտմահիթ չէ. բայց հաւատալ եղէք թէ կարելի չէ որ մարդ շուայտութեան մէջէն անցնի՝ առանց հոն իրմէ բան մը թողելու, ուլաւագոյն բան մը, այն է՝ քիչ մը իր սրտէն, շատ մը ալ իր մտքէն ու փափկութենէն։

Այո՛, բոլոր այս պարագաներուն մէջ, երիտասարդ-ական խանդն է գլխաւոր, միակ յանցապարտը։ Ի՞նչպէս թէ, արդարեսոն ըլլալու համար, այս բոցավառ խանդին պէտք է վերագրել մոլորութիւններն ու յիմարութիւնները ա՛յն բազմաթիւ երիտասարդներուն՝ որոնք փորձառու մարդեր պիտի ըլլան ա՛յն միակ պայմանով՝ որ անցած ըլլան այդ խանդափորձութենէն։

Իրօք, ի՞նչ կը նշանակէ այս։ Աւելորդ անմտութիւն մըն է թէ ողորմելի չքաւորանք մը։ —Թո՛ղ անկեղծօրէն ըսուի մեզ՝ առանց պատ ի պատ խօսքերու և առանց թիւր ակնկալութեան. Ես կը նախադասեմ մոլութիւնը առաքինութենէն, անզգայութիւնը՝ գործունէութենէն. հանցանքը՝ աշխատութենէն վակը՝ պարտուելէն։ — լա՛ւ, կ'ընդունիմ պարզ ու յստակ են այս բառերը ըստ որում կը ցուցնեն իրերն իրենց իսկական վիճակին մէջ. ու այս մասին կ'նանք զիրաբ հասկնալ։

Եթէ ստոյգ է թէ անկարելի է զրպակ անչափ եռանդ ու զայրուցք. ճաշակի ի՞նչպիսի տարօրինակ յոռութիւնով՝ մարդ գտնուած ու ամենայն բաներո՛ւն մէջ այն հետամուտ պիտի ըլլար այդ յոյզերը խափանելու համար։ Իսկ եթէ անպատճառ պէտք է —ինչպէս կը պնդեն անհեթեթ բաներ ըսելու արուեստով օժտուած ճատամարանները —որ երիտասարդութիւնն անցնի, ինչ որ կը նշանակէ թէ երիտասարդ մը, իր կեանքն ընթացքն տարուելու համար, պարտի անձնատուր ըլլալ բոլոր այն բաներուն զորս կը խոտ բարոյականը, կարծեմ պէտք է ընդունիլ նաև թէ այդ երիտասարդ թիւը կ'ապականուի՝ երկար ատեն այսպէս անցնելով։ Ի՞նչ համար կիներն ալ համակուածչպիտի ըլլային այս եռանդոյզ կ'արդարացնէ սխալները։ Մի՞թէ չի կա՞յ կիներուն համար՝ ինչպէս արբերուն համար՝ աւիշի ժամանակաշրջան մը՝ որ կը կոչուի քառանամայ տարիք։ —Ինձերն ամօթիսած են, գիտեմ, բայց ինձի դեռ ըսուած չէ թէ ի՞նչպիսի բանաւոր պատճառներով այրերն ազատ նկատուած են ամօթիսած ըլլալէ։

Զէք կրնար երեւակայել, սիրելիդ իմ Պողոս, թէ ո՛րքան ծաղրասէրներու քամիճաղ —ու արգահատական քմիճաղ— պիտի պատճառեմ, չեմ ծածկեր։ Որպէսզի համոզուած եմ սոսկալի թէ ճշմարտութիւնը կ'ըսեմ։

Ուշի՞ չի երկար ժամանակ որ այժմ ու վայրագութիւնը, նախնի ժողովուրդներուն վայրենի վիճակին մէջ, ստացած են իրենց առանձնայատուկ տխուր գերազանցութիւնը. ըմբռնած եմ թէ այրը տէր է ու քմահաճ։ Բայց յորմէ հետէ քաղաքակրթութեան խօսքն եղած է յորմէ հետէ մարդիկ յաւակնած են բարքերու ու օրէնքներու վրայ դնտեղել ընկերութիւնը, հիմնել հաստատութիւնները, կը յայտարարեմ թէ այրերը՝ իրենց վերապահած գլխին մէջ՝ ժանտատեսիլ միմոներ երեւցած են ինծի։ Տաժանելի է դայս ըսել ձեզի, սիրելիդ իմ բայց կը հաւատամ զձեզ թէ պէտք է իրերն իրենց անուամբ կոչելու։ Նորայայտ այս եսամոլութիւնը կեղծաւորական այս հանգամանքները կը դայրացնեն զիս։ Այրերո՛ւն ի նպաստ կանոնաւորուած կազմակերպուած, օրինադրուած է ամէն բան։ իրաւունքներ։ ը միայն մէ՛կ կողմն, պարտքերը՝ միւս կողմն։ Ու այս փառաւոր իրաւունքներուն առաջինը կը կազմէ այրերուն ապականութեան իրաւունքը՝ առանց սակայն անենապոյծ մնալ մը պատճառելու ասոնց համարումին սասոնց պատիւին։ Աստիճանագրութեան այս առանձնաշնորհումին գեղջկի անուն մը տալու մտօք յերիւրուած է երիտասարդութեան խանգր։

(Շարունակելի)